

Briselē, 19.6.2024.
COM(2024) 617 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Ungārijas ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 617 final}

PADOMES IETEIKUMS

par Ungārijas ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97¹, un jo īpaši tās 3. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību², un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241³, ar ko tika izveidots Atvēršanas un noturības mehānisms, stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Atvēršanas un noturības mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot ES finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas pusgada prioritātēm tas palīdz panākt ekonomikas un sociālo atvēršanu un īstenot ilgtspējīgu reformas un investīcijas, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju ES un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pilāra turpmāku īstenošanu.

¹ OV L 2024/1263, 30.4.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>.

² OV L 2024/1263, 30.4.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atvēršanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>.

- (2) 2023. gada 27. februārī pieņemtās *REPowerEU* regulas⁴ mērķis ir pakāpeniski izbeigt ES atkarību no Krievijas fosilā kurināmā importa. Tas palīdzēs iegūt enerģētisko drošību un dažādot ES energoapgādi, vienlaikus palielinot atjaunojamā energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. Ungārija savā nacionālajā atveseļošanas un noturības plānā iekļāva jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus.
- (3) Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā ar paziņojumu “ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada”⁵, lai nodrošinātu informācijas bāzi lēmumiem par politiku un radītu pamatnosacījumus izaugsmes palielināšanai. Paziņojumā kā viens no deviņiem savstarpēji pastiprinošiem faktoriem bija minēta konkurētspēja. Citi faktori bija piekļuve privātajam kapitālam, pētniecība un inovācija, izglītība un prasmes, kā arī vienotais tirgus – ārkārtīgi svarīgas politikas prioritātes, kas palīdzētu reformām un investīcijām atrisināt pašreizējās produktivitātes problēmas, kā arī vairotu ES un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspēju. 2024. gada 14. februārī Komisija pēc minētā paziņojuma pieņēma ziņojumu par vienoto tirgu un konkurētspēju⁶. Ziņojumā detalizēti aprakstīts, kādas konkurētspējas priekšrocības sagādā Eiropas vienotais tirgus un kādi apgrūtinājumi vēl aizvien pastāv, tajā tiek analizētas gada norises, vadoties pēc deviņiem identificētajiem konkurētspējas faktoriem.
- (4) 2023. gada 21. novembrī Komisija pieņēma 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu⁷, tādējādi uzsākot 2024. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada ciklu. Eiropadome 2024. gada 22. martā apstiprināja pētījumā izvirzītās prioritātes saistībā ar konkurētspējīgas ilgtspējas četrām dimensijām. Komisija 2023. gada 21. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī 2024. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā norādīja Ungāriju kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība un par kurām būs jāizstrādā padziļinātais pārskats. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kuru Padome pieņēma 2024. gada 12. aprīlī, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2024. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana un kuru Padome pieņēma 2024. gada 11. martā.
- (5) ES jaunais ekonomikas pārvaldības satvars stājās spēkā 2024. gada 30. aprīlī. Šis satvars ietver jauno Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1263 par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97. Tas ietver arī grozīto Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu, un grozīto Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām⁸. Jaunais satvars ir vērsts uz valsts parāda atmaksājamību,

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp.), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj>.

⁵ COM(2023) 168 final.

⁶ COM(2024) 77 final.

⁷ COM(2024) 77 final.

⁸ Padomes Regula (ES) 2024/1264 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L, 2024/1264, 30.4.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj>) un Padomes Direktīva (ES)

ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, kā arī pakāpenisku fiskālo konsolidāciju, kas panākamas ar reformām un investīcijām. Tas veicina valstu līdzatbildību un vairāk orientējas uz vidēju termiņu, piedevām plānota efektīvāka un konsekvētāka izpilde. Katrai dalībvalstij būtu jāiesniedz Padomei un Komisijai savs vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns. Valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālajā plānā ir iekļautas dalībvalsts fiskālās, reformu un investīciju saistības, plānošanas periodam aptverot 4 vai 5 gadus atkarībā no tā, cik ilgs ir valsts likumdevēja parastais darbības laiks. Neto izdevumu virzībai⁹ valstu vidēja termiņa fiskāli strukturālajos plānos būtu jāatbilst Regulas (ES) 2024/1263 prasībām, piemēram, par to, ka līdz korekcijas perioda beigām jāpanāk vai jānotur vispārējās valdības parāda ticama samazināšanās vai tai jāsaglabājas piesardzīgā līmenī, kas ir zemāks par 60 % no IKP, un ka valdības budžeta deficīts vidējā termiņā jāsamazina un/vai jāsaglabā zem 3 % no IKP. Ja dalībvalsts apņemas īstenot attiecīgu reformu un investīciju kopumu saskaņā ar Regulā (ES) 2024/1263 izklāstītajiem kritērijiem, korekcijas periodu var pagarināt ne vairāk kā par 3 gadiem. Lai palīdzētu sagatavot minētos plānus, Komisija ir paredzējusi 2024. gada [21. jūnijā] nosūtīt dalībvalstīm norādījumus par ziņām, ko iekļaut plānā un turpmākajos gada progresa ziņojumos, kuri tām būs jāiesniedz, un saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 5. pantu nosūtīs tām tehniskos norādījumus par fiskālo korekciju (attiecīgā gadījumā atsauces trajektoriju un tehnisko informāciju). Dalībvalstīm savi vidēja termiņa fiskāli strukturālie plāni būtu jāiesniedz līdz 2024. gada 20. septembrim, izņemot, ja dalībvalsts un Komisija vienojas šo termiņu pagarināt par saprātīgu laikposmu. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka šajā procesā iesaistās arī valstu parlamenti, un pēc vajadzības būtu jāapspriežas ar neatkarīgām fiskālajām iestādēm, sociālajiem partneriem un citām ieinteresētajām personām.

- (6) 2024. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās atbilstoši Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo šie plāni palīdz reāli novērst visas problēmas, kas minētas iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētajos attiecīgajos ieteikumos, vai arī būtisku to daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020., 2022. un 2023. gada ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi arī attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas pārskatīti, atjaunināti vai grozīti saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.
- (7) Ungārija savu atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2021. gada 11. maijā. Komisija atbilstoši Regulas (ES) 2021/241 19. pantam novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2022. gada 15. decembrī pieņēma lēmumu par Ungārijas atveseļošanas un noturības plāna¹⁰ novērtējuma

2024/1265 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām (OV L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1265/oj>).

⁹ Neto izdevumi, kā definēts Padomes 2024. gada 29. aprīļa Regulas (ES) 2024/1263 2. pantā (OV L 2024/1263, 30.4.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>). “Neto izdevumi” ir visi valdības izdevumi, i) atskaitot procentu izdevumus, ii) diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, iii) izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem, iv) valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, v) bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vi) vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

¹⁰ Padomes Īstenošanas lēmums (2022. gada 15. decembris) par Ungārijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (15447/2022).

apstiprināšanu, bet plāns tika grozīts 2023. gada 8. decembrī, lai tajā iekļautu *REPowerEU* nodaļu¹¹. Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu par to, ka Ungārija ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā.

- (8) 2024. gada 30. aprīlī Ungārija iesniedza savu 2024. gada valsts reformu programmu un 2024. gada konverģences programmu, ievērojot Regulas (EK) 1466/97 8. panta 1. punktu. Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 27. pantā, 2024. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Ungārijas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā.
- (9) Komisija 2024. gada ziņojumu par Ungāriju¹² publicēja 2024. gada 19. jūnijā. Tajā tika izvērtēts, kā Ungārija īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2023. gadam, un kā Ungārija īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz šo analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjaudājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjaudājumi. Tajā bija arī novērtēts Ungārijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un ES pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.
- (10) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu izstrādāja padziļināto pārskatu par Ungāriju. Komisijas dienesti minētās regulas piemērošanas nolūkiem sagatavoja novērtējumu par Ungārijas makroekonomisko neaizsargātību, un tā galvenie konstatējumi tika publicēti 2024. gada aprīlī¹³. Komisija 2024. gada 19. jūnijā secināja, ka Ungārijā pastāv makroekonomikas nelīdzsvarotība. Proti, Ungārija saskaras ar neaizsargātību, kas saistīta ar cenu radītu spiedienu un ārējā un valdības finansējuma vajadzībām, kas joprojām ir aktuālas, lai gan uzlabota ārējā vide ir mazinājusi dažus īstermiņa riskus. Tā kā ekonomikas lejupslīdes apstākļos un enerģijas cenu samazinājuma Ungārijā dēļ iekšzemes pieprasījums kritās, lielais tekošā konta deficīts 2023. gadā beidzās. Kopā ar stingrāku monetāro politiku šie faktori palīdzēja samazināt ļoti augsto inflācijas līmeni. Tomēr pamatinflācija joprojām ir viena no augstākajām ES, un vienības darbaspēka izmaksas turpināja strauji pieaugt, radot spiedienu uz konkurētspēju. Paredzams, ka tekošā konta deficīts nākamgad atgriezīsies pie neliela deficīta, atjaunojoties iekšzemes pieprasījumam, savukārt ekonomika un tās ārējais finansējums joprojām būs pakļauts enerģijas cenu attīstībai un riska prēmijām. Tā kā procentu likmes palielinājās, mājokļu cenu pieaugums 2023. gadā palēninājās un pārmērīgi augstu novērtētās cenas samazinājās. Ekspansīvas politikas un izaugsmes vājināšanas dēļ kopš recesijas 2023. gadā joprojām pastāv liels budžeta deficīts. Tiek prognozēts, ka deficīts nedaudz samazināsies, taču saglabāsies ievērojams, kas veicinās inflāciju un palielinās ārējo aizņēmumu vajadzības. Paredzams, ka valdības parāda attiecība pret IKP un procentu slogs joprojām būs augsts. Politikas progress ir bijis ierobežots visās jomās, jo īpaši fiskālajās un strukturālajās jomās, veicinot konstatēto neaizsargātību saglabāšanos. Fiskālā korekcija palīdzētu samazināt pamatinflāciju un stiprināt ārējo pozīciju, kā arī

¹¹ Padomes Īstenošanas lēmums (2023. gada 8. decembris), ar ko groza Īstenošanas lēmumu (2022. gada 15. decembrī) par Ungārijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (15964/1/23).

¹² SWD(2024) 617 final.

¹³ SWD(2024) 103 final.

ierobežotu valsts parāda pieaugumu; pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras uzsākšanai vajadzētu būt šādas korekcijas pamatā.

Paredzams, ka ANP savlaicīga un efektīva īstenošana palīdzēs mazināt neaizsargātību, kas tiktu pastiprināta, pakāpeniski izbeidzot kropļojošu intervenci tirgos un veicot reformas, kas atbalsta fiskālo konsolidāciju.

- (11) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem¹⁴ Ungārijas vispārējās valdības budžeta deficīts no 6,2 % no IKP 2022. gadā palielinājās līdz 6,7 % 2023. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds no 74,1 % no IKP 2022. gada beigās saruka līdz 73,5 % 2023. gada beigās. Kā paziņots fiskālās politikas norādēs 2024. gadam¹⁵, Komisija sper pirmo soli ceļā uz to, lai sāktu uz deficītu balstītu pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu saskaņā ar spēkā esošajām tiesību normām. Komisija 2024. gada 19. jūnijā pieņēma ziņojumu saskaņā ar LESD 126. panta 3. punktu¹⁶. Minētajā ziņojumā bija novērtēts Ungārijas budžeta stāvoklis, ņemot vērā to, ka tās vispārējās valdības budžeta deficīts 2023. gadā pārsniedza atsaucēs vērtību, kas ir 3 % no IKP. Ziņojumā secināts, ka, ņemot vērā šo novērtējumu un ņemot vērā saskaņā ar LESD 126. panta 4. punktu izveidotās Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu, Komisija plāno jūlijā ierosināt sākt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru, iesakot Padomei pieņemt lēmumu saskaņā ar 126. panta 6. punktu, ar ko konstatē pārmērīgu budžeta deficītu Ungārijā.
- (12) Padome 2022. gada 12. jūlijā ieteica¹⁷ Ungārijai rīkoties, lai nodrošinātu, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai fiskālās politikas nostājai¹⁸, ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret energocenu kāpumu visneaizsargātākajām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Ungārijai tika ieteikts būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Ungārijai tika arī ieteikts palielināt publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānismu un citus Savienības fondus. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālās politikas nostāja¹⁹ 2023. gadā bija bremsējoša: 4,7 % apmērā no IKP, šajā kontekstā ņemot vērā augstu inflāciju. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā bija bremsējoša ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 1,7 %

¹⁴ SWD(2024) 103 final.

¹⁵ COM(2023) 141 final.

¹⁶ Komisijas saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 126. panta 3. punktu sagatavotais ziņojums (19.6.2024., COM(2024) 598 final).

¹⁷ Padomes Ieteikums (2022. gada 12. jūlijs) par Ungārijas valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Ungārijas 2022. gada konverģences programmu (OV C 334, 1.9.2022., 136. lpp.).

¹⁸ Padomes Ieteikums (2022. gada 12. jūlijs) par Ungārijas valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Ungārijas 2022. gada konverģences programmu (OV C 334, 1.9.2022., 136. lpp.).

¹⁹ Fiskālā nostāja tiek definēta kā vispārējās valdības pamata budžeta stāvokļa izmaiņas pret iepriekšējo gadu. Ar tās palīdzību novērtē ekonomikas stimulu, ko rada fiskālā politika – gan tā, kas attiecas uz valsts finansējumu, gan tā, kas attiecas uz finansējumu no ES budžeta. Fiskālā nostāja tiek mērīta kā starpība starp i) vidēja termiņa potenciālo izaugsmi un ii) primāro izdevumu izmaiņām, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus (un neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus) un ietverot izdevumus, ko finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citiem Savienības fondiem.

no IKP. 2023. gada valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilda Padomes ieteikumam. Taču ir svarīgi atzīmēt, ka to lielā mērā nosaka ļoti augstais neto izdevumu līmenis 2022. gadā salīdzinājumā ar 2023. gadu, tostarp nemērķtiecīgi izdevumi vairākās jomās, ko finansēja no neparedzētas papildu peļņas un nozaru nodokļiem, ko iekasē no uzņēmumiem, kas galvenokārt darbojas enerģijas, finanšu un mazumtirdzniecības nozarēs, un tas palielināja makroekonomisko nelīdzsvarotību.] Valsts finansētās investīcijas 2023. gadā bija 4,6 % no IKP – salīdzinājumā ar 2022. gadu tas ir palielinājums par 0,2 procentpunktiem. Ungārija finansēja publiskās investīcijas, kas sekmē zaļo un digitālo pārkārtošanos un energoefektivitāti, piemēram, energoefektivitātes uzlabošanā un digitalizācijā veselības aprūpē un izglītībā. Ungārija vēl nav iesniegusi maksājuma pieprasījumu Atvaseļošanas un noturības mehānisma ietvaros.

- (13) 2024. gada konverģences programmas galvenās prognozes ir šādas. Budžeta prognožu pamatā esošajā makroekonomikas scenārijā paredzēts, ka reālais IKP 2024. gadā palielināsies par 2,5 % un 2025. gadā par 4,1 %, turklāt SPCI inflācija 2024. gadā plānota 4,2 % apmērā un 2025. gadā 3,6 % apmērā. Gaidāms, ka vispārējās valdības budžeta deficīts samazināsies līdz 4,5 % no IKP 2024. gadā un 2025. gadā būs 3,7 % no IKP, turklāt paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās būs samazinājusies līdz 73,2 % un 2025. gada beigās – līdz 72,1 %. Prognozēts, ka pēc 2025. gada vispārējās valdības budžeta deficīts pakāpeniski samazināsies līdz 2,9 % no IKP 2026. gadā, 2,4 % no IKP 2027. gadā un 1,9 % no IKP 2028. gadā. Līdz ar to tiek plānots, ka vispārējās valdības bilance 2026. gadā saglabāsies zem deficīta atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP. Toties paredzams, ka pēc 2025. gada vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP pakāpeniski samazināsies līdz 68,8 % 2026. gadā, līdz 66,0 % 2027. gadā un līdz 62,8 % 2028. gadā.
- (14) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP 2024. gadā palielināsies par 2,4 % un 2025. gadā par 3,5 %, taču SPCI inflācija 2024. gadā plānota 4,1 % apmērā un 2025. gadā 3,7 % apmērā.
- (15) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2024. gadā būs 5,4 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās palielināsies līdz 74,3 %. Deficīta samazinājums 2024. gadā galvenokārt atspoguļo pakāpenisku nodokļu ieņēmumu atgūšanu, mazākus izdevumus par subsīdijām sabiedrisko pakalpojumu uzņēmumiem par zaudējumiem, kas radušies mājokļu enerģijas cenu griestu dēļ, un publisko investīciju samazinājumu. Parāda attiecības pret IKP pieaugumu nosaka augsts nominālais deficīts, zemāks nominālā IKP pieaugums un papildu parādu palielinoši darījumi, piemēram, paredzamā Budapeštas lidostas iegāde, ko veic vispārējās valdības sektorā klasificētas struktūras, un *REPowerEU* aizdevumu atbalstīto finanšu instrumentu īstenošana. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja 2024. gadā būs bremsējoša 1,0 % apmērā no IKP.
- (16) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka no Atvaseļošanas un noturības mehānisma neatmaksājamā atbalsta (“dotācijām”) 2024. gadā tiks finansēti izdevumi, kuru vērtība atbilst 0,8 % no IKP (salīdzinājumā ar 0,3 % no IKP 2023. gadā). No Atvaseļošanas un noturības mehānisma dotācijām finansētie izdevumi dos iespēju veikt kvalitatīvas investīcijas un produktivitāti palielinošas reformas, tiešā veidā neietekmējot Ungārijas vispārējās valdības bilanci un valsts parādu. No Atvaseļošanas un noturības mehānisma aizdevumiem 2024. gadā tiks segti izdevumi, kuru vērtība atbilst 0,4 % no IKP (izdevumi, kas netiek segti ar aizdevumiem 2023. gadā).

- (17) Padome 2023. gada 14. jūlijā ieteica²⁰ Ungārijai nodrošināt, ka 2024. gadā tiek īstenota piesardzīga fiskālā politika, jo īpaši ierobežojot valsts finansēto neto primāro izdevumu²¹ nominālo pieaugumu līdz ne vairāk kā 4,4 %. Dalībvalstis tika aicinātas savu 2023. gada budžetu izpildes un 2024. gada budžetu sagatavošanas gaitā ņemt vērā, ka Komisija, pamatojoties uz 2023. gada budžeta izpildes rezultātu datiem, ierosinās Padomei sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi Ungārijas neto valsts finansētie primārie izdevumi 2024. gadā pieaugs par 3,6 %, tātad šis rādītājs ir zem ieteiktā maksimālā pieauguma tempa. Tomēr neto izdevumi 2023. gadā bija augstāki, nekā ieteikuma brīdī tika prognozēts (par 1,8 % no IKP). Tāpēc, tā kā ieteikums attiecībā uz 2024. gadu bija formulēts kā pieauguma temps, atbilstības novērtējumā ir jāņem vērā arī 2023. gada bāzes efekts. Ja neto izdevumi 2023. gadā būtu bijuši tādi, kādi tie tika prognozēti ieteikuma pieņemšanas laikā, attiecīgais neto izdevumu pieauguma temps 2024. gadā būtu bijis par 1,5 % no IKP augstāks nekā ieteiktais pieauguma temps. Tādēļ vērtējums ir tāds, ka pastāv risks, ka neto valsts finansētie primārie izdevumi ne pilnībā atbilst ieteikumam.
- (18) Turklāt Padome ieteica Ungārijai 2023. un 2024. gadā pēc iespējas drīz izbeigt spēkā esošos ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumus un attiecīgos ietaupījumus izmantot valdības budžeta deficīta samazināšanai. Padome arī precizēja, ka tad, ja enerģijas cenas atkal pieaugtu un tāpēc būtu nepieciešami jauni atbalsta pasākumi vai būtu jāturpina esošie pasākumi, Ungārijai būtu jānodrošina, ka tie ir vērsti uz neaizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ir fiskāli pieņemami un saglabā stimulus taupīt enerģiju. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi enerģētikas atbalsta pasākumu prognozētās neto budžeta izmaksas²² ir 1,6 % no IKP 2023. gadā, 2024. gadā būs 0,9 % un 2025. gadā – 0,4 %. Konkrēti, tiek pieņemts, ka 2024. un 2025. gadā²³ paliks spēkā subsīdijas komunālo pakalpojumu uzņēmumiem par zaudējumiem, kas radušies mājokļu enerģijas cenu griestu dēļ. Ja attiecīgie ietaupījumi atbilstoši Padomes ieteikumam tiktu izmantoti valdības budžeta deficīta mazināšanai, minētās prognozes 2024. gadā nozīmētu fiskālo korekciju 0,6 % apmērā no IKP (neto valsts finansēto primāro izdevumu²⁴ bremsējošā ietekme uz fiskālo nostāju šajā gadā būtu 1,9 % apmērā no IKP). Netiek prognozēts, ka enerģētikas atbalsta pasākumi tiktu izbeigti pēc iespējas drīz 2023. un 2024. gadā. Pastāv risks, ka tas nenodrošinās atbilstību Padomes ieteikumam. Tomēr tiek prognozēts, ka attiecīgie ietaupījumi tiks pilnībā izmantoti valdības budžeta deficīta samazināšanai. Tas atbilst Padomes

²⁰ Padomes Ieteikums (2023. gada 14. jūlijā) par Ungārijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Ungārijas 2023. gada konverģences programmu (OV C 312, 1.9.2023., 155. lpp.).

²¹ Neto primārie izdevumi tiek definēti kā valsts finansētie izdevumi, no kuriem atņemti i) diskrecionārie ieņēmumu pasākumi, ii) procentu izdevumi, iii) cikliskā bezdarba izdevumi un iv) vienreizējie un citi pagaidu pasākumi.

²² Neto primārie izdevumi tiek definēti kā valsts finansētie izdevumi, no kuriem atņemti i) diskrecionārie ieņēmumu pasākumi, ii) procentu izdevumi, iii) cikliskā bezdarba izdevumi un iv) vienreizējie un citi pagaidu pasākumi.

²³ Neto primārie izdevumi tiek definēti kā valsts finansētie izdevumi, no kuriem atņemti i) diskrecionārie ieņēmumu pasākumi, ii) procentu izdevumi, iii) cikliskā bezdarba izdevumi un iv) vienreizējie un citi pagaidu pasākumi.

²⁴ Šī ietekme tiek noteikta kā vispārējās valdības primāro izdevumu izmaiņas, atskaitot i) diskrecionāro ieņēmumu pasākumu izmaiņu ietekmi uz budžetu, ii) vienreizējos izdevumus, iii) cikliskā bezdarba izdevumus un iv) no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citu ES fondu neatmaksājamā atbalsta (dotācijām) finansētos izdevumus, attiecībā pret nominālā IKP potenciālā pieauguma vidēja termiņa (10 gadu) vidējo rādītāju, izsakot kā attiecību pret nominālo IKP.

ieteikumam. Lēsts, ka budžeta izmaksas par ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumiem, kas vērsti uz neaizsargātām māsaimniecībām un uzņēmumiem, 2024. gadā būs 0,0 % apmērā no IKP (0,1 % 2023. gadā), un šo izmaksu daļa 0,0 % apmērā no IKP saglabā cenas signālu samazināt enerģijas patēriņu un palielināt energoefektivitāti (0,1 % 2023. gadā).

- (19) Padome turklāt Ungārijai ieteica saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt Atveseļošanas un noturības mehānisma dotāciju un citu ES fondu efektīvu apguvi, jo īpaši nolūkā veicināt zaļo un digitālo pārkārtošanos. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi valsts finansētās publiskās investīcijas 2024. gadā samazināsies līdz 4,0 % no IKP (2023. gadā tās bija 4,6 % no IKP). Tas lielā mērā ir saistīts ar samazinājumiem un valsts iestāžu paziņoto valsts finansēto investīciju projektu atlikšanu uz vēlāku laiku, ņemot vērā prognozēto lielo deficītu. Pastāv risks, ka tas nenodrošinās atbilstību Padomes ieteikumam. Paredzams, ka publiskie izdevumi, kas tiek finansēti no ieņēmumiem no ES fondiem, tai skaitā no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām, 2024. gadā palielināsies līdz 1,7 % no IKP (0,8 % no IKP 2023. gadā). Šis palielinājums ir saistīts ar prognozēto ES kohēzijas politikas finansējuma apguves pieaugumu 2020.–2027. gada plānošanas periodā un lielākiem izdevumiem par Atveseļošanas un noturības mehānisma atbalstītajām investīcijām.
- (20) Pamatojoties uz prognozes sagatavošanas termiņā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisija savā 2024. gada pavasara prognozē paredz, ka valdības budžeta deficīts 2025. gadā būs 4,5 % no IKP. Deficīta samazinājums 2025. gadā galvenokārt atspoguļo lielākus ieņēmumus no PVN un iedzīvotāju ienākuma nodokļa, pateicoties spēcīgākai izaugsmei, vēl lielākam subsīdiju samazinājumam sabiedrisko pakalpojumu uzņēmumiem par zaudējumiem, kas radušies mājokļu enerģijas cenu griestu dēļ, un mazākiem procentu izdevumiem, jo samazinājās kupona maksājumi par inflācijai piesaistītajām privātpersonu un MVU obligācijām. Tajā pašā laikā paredzētajai negaidītas papildu peļņas un konkrētām nozarēm uzliekamo pagaidu nodokļu, kas tiek iekasēti kopš 2022. gada, pakāpeniskai atcelšanai saskaņā ar to turpināmības klauzulām būs parādu palielinoša ietekme. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2025. gada beigās nedaudz samazināsies līdz 73,8 %. Piesardzīgai fiskālai politikai vajadzētu palīdzēt samazināt pamatinflāciju, kas ievērojami pārsniedz ES vidējo rādītāju un saglabājoties varētu izraisīt konkurētspējas zudumu, un vajadzētu arī stiprināt ārējo pozīciju.
- (21) Trūkumi budžeta plānošanā un izpildē ir palielinājuši fiskālās politikas ekspansīvo ietekmi un papildinājuši pašreizējās makroekonomikas problēmas. Ļoti agrīnā gada budžetu pieņemšana laikposmā no 2016. gada līdz 2023. gadam samazināja makroekonomisko un budžeta prognožu ticamību. Dažādi budžeta elastības noteikumi un lielas budžeta rezerves ir ļāvušas veikt lielākus diskrecionāros izdevumus. Bieži vien *ad hoc* lēmumi par izdevumiem pieņemti finanšu gada beigās vai ar valdības dekrētu tie ieviesti visa gada gaitā bez pienācīgas parlamentārās uzraudzības un sabiedriskās apspriešanas, tādējādi savukārt mazinot budžeta pārredzamību. Valsts budžeta struktūra nav nodrošinājusi piesardzīgāku fiskālo nostāju, jo ir trūkumi valsts fiskālo noteikumu struktūrā, jo īpaši noteikuma par parādu ar procikliskuma iezīmēm, vidēja termiņa budžeta plānojuma vājas izpildes dēļ, ko vēl papildus vājina īpašie “apdraudējuma stāvokļa” režīma noteikumi. Bieža un būtiska fiskālo mērķu pārskatīšana ir mazinājusi budžeta kā tirgus dalībnieku pamata lomu un radījusi šaubas par vidēja termiņa fiskālo plānu ticamību. Ja vidēja termiņa fiskālās politikas plānošana tiek balstīta uz daudzgadu izdevumu maksimālajiem apjomiem, kā noteikts

pārskatītajos ES fiskālajos noteikumos, tas var palīdzēt novērst fiskālās politikas ekspansīvo tendenci. Valsts Fiskālās padomes efektivitāti publisko diskusiju vadīšanā par fiskālajiem jautājumiem joprojām ierobežo tās ierobežotās pilnvaras un resursi.

- (22) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktā un V pielikuma 2.2. kritērijā, atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Paredzams, ka tās palīdzēs efektīvi risināt problēmas, kas konstatētas attiecīgajos konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, – visas vai ievērojamu to daļu. Šajā saspringtajā termiņā ir svarīgi nekavējoties turpināt efektīvu plāna, arī *REPowerEU* nodaļas, īstenošanu, lai zaļā un digitālā pārkārtošanās uzlabotu Ungārijas ilgtermiņa konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot sociālo taisnīgumu. Lai izpildītu plānā noteiktās saistības līdz 2026. gada augustam, Ungārijai ir svarīgi būtiski paātrināt reformu un investīciju īstenošanu, pirmkārt, ātri īstenojot pasākumus, kas nepieciešami, lai nodrošinātu ES finanšu interešu aizsardzību. Joprojām ir būtiski sistemātiski iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības, sociālos partnerus, pilsonisko sabiedrību un citas attiecīgās ieinteresētās personas, lai nodrošinātu plašu līdzdalību atveseļošanas un noturības plāna sekmīgā īstenošanā.
- (23) Gatavojot kohēzijas politikas fondu vidusposma pārskatu, Ungārijai saskaņā ar Regulas (ES) 2021/1060 18. pantu līdz 2025. gada martam jāpārskata katra programma, cita starpā ņemot vērā 2024. gada konkrētajai valstij adresētajos ieteikumos norādītos problēmjautājumus, kā arī tās nacionālo enerģētikas un klimata plānu. Uz pārskata pamata notiek katrā programmā iekļautā ES finansējuma galīgā piešķiršana. Lai gan Ungārija ir panākusi progresu kohēzijas politikas un Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā, joprojām pastāv problēmas un ievērojamas sociālās un reģionālās atšķirības starp valsts vismazāk attīstītajiem un visvairāk attīstītajiem rajoniem, kā arī starp pilsētu un ārpuspilsētu teritorijām. Ir ļoti būtiski paātrināt kohēzijas politikas īstenošanu apvienojumā ar administratīvās spējas stiprināšanu reģionālā līmenī. Programmās iekļautās prioritātes vēl aizvien ir aktuālas. Ir īpaši svarīgi strauji īstenot investīcijas digitālajā un zaļajā pārkārtošanā, tostarp digitālo pamatprasmju attīstībā, uzņēmumu digitālajā pārveidē, viedo pilsētu risinājumu, dabā balstītu un neto nulles emisiju tehnoloģiju un ūdens resursu apsaimniekošanā, kā arī taisnīgas pārkārtošanās teritoriālajos plānos. Ungārijai būtu arī jāturpina darbs pie integrētas teritoriālās attīstības funkcionālajos apgabalos un vismazāk attīstītajos rajonos. Tāpat prioritāte joprojām ir investīciju īstenošana sociālajā iekļaušanā un nabadzības mazināšanā, koncentrējoties uz bērniem un vistrūcīgākajiem rajoniem, kā arī pamatprasmju visaptveroša stiprināšana un piekļuves uzlabošana kvalitatīvai vispārējai izglītībai un mūžizglītībai. Šajā sakarā joprojām svarīgas ir izglītības sistēmas strukturālās reformas, tostarp uzlabojot piekļuvi kvalitatīvai pirmsskolas izglītībai un aprūpei, kā arī mērķtiecīgas darbības, lai risinātu darba tirgus problēmas neaizsargātām grupām un veidotu sociālo partneru spējas. Lai Ungārija varētu pilnībā izmantot kohēzijas politikas līdzekļus, ir jāatrisina neatrisinātie jautājumi par veicinošajiem nosacījumiem un vispārējo nosacītības režīmu.
- (24) Kohēzijas politikas programmu vidusposma pārskatīšanas kontekstā jomas, kurām jāpievērš lielāka uzmanība, ir enerģētiskās nabadzības un paaudžu nabadzības novēršana, izmantojot integrētus intervences pasākumus, īpašu uzmanību pievēršot vismazāk attīstītajiem rajoniem un pašvaldībām, kā arī nepieciešamība stiprināt pārvaldību un viedās specializācijas stratēģijas diferencēšanu. Ungārija varētu izmantot Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformas iniciatīvu, lai veicinātu investīcijas dziļajās un digitālajās tehnoloģijās (piemēram, lietu internets, lielie dati,

mākslīgais intelekts), tīrās tehnoloģijās (piemēram, atjaunīgā enerģija, ģeotermālā enerģija) un biotehnoloģijās (farmaceitiskie līdzekļi, zāles), vienlaikus arī ieguldot prasmēs un kvalifikācijās, kas vajadzīgas, lai apmierinātu darbaspēka pieprasījumu šajās nozarēs.

- (25) Papildus ekonomiskajām un sociālajām problēmām, kas risinātas atveseļošanas un noturības plānā un citos ES fondos, Ungārija saskaras ar vairākām papildu problēmām saistībā ar uzņēmējdarbības vidi, prasmju līmeni un nelabvēlīgā situācijā esošu grupu integrāciju darba tirgū, sociālo palīdzību un sociālo dialogu, kā arī atkarību no Krievijas fosilā kurināmā.
- (26) Uzņēmējdarbības vide turpināja pasliktināties, galvenokārt tāpēc, ka pieaug valsts iejaukšanās ekonomikā un bieži tiek veiktas *ad hoc* izmaiņas tiesiskajā regulējumā. Ungārijas sniegums attiecībā uz rādītājiem, ar kuriem mēra konkurētspēju un regulējuma kvalitāti, ir slikts. Lielais nodokļu skaits 2024. gadā turpināja palielināties. Pēdējos gados ir palielinājies nozarei specifisku nodokļu skaits, ko iekasē no konkrētām nozarēm un uzņēmumiem. Tie bieži vien ir nozarēs, kurās ārvalstu īpašumtiesiskā dalība ir liela (piemēram, mazumtirdzniecība, cementa, celtniecības un keramikas materiāli), radot nesamērīgu slogu attiecīgajiem uzņēmumiem un ietekmējot vienoto tirgu. Uzņēmumi sūdzas par nevienlīdzīgu attieksmi un patvaļu, kad iestādes veic administratīvās pārbaudes vai lemj par atļaujām. Tiek izmantoti dažādi valsts intervences pasākumi, lai piespiestu ārvalstu īpašniekus pārdot savus uzņēmumus, tādējādi veicinot tādu valsts mēroga līderu izveidi, kuri piesaistīti valdībai vai publiskām iestādēm. Valdība arvien biežāk paziņo, ka daži investīciju projekti ir “stratēģiski svarīgi valsts ekonomikai”, lai paātrinātu un atvieglotu administratīvo procesu. Valdības izmantotie kritēriji nav pārredzami, un tos nevar apstrīdēt tiesā. Valdība turpina izmantot savas pilnvaras, lai noteiktus darījumus atbrīvotu no apvienošanās kontroles. Šo atbrīvojumu kritēriji nav pārredzami, un nepastāv oficiāla procedūra to apstrīdēšanai. Valdība arī turpina plaši izmantot savas pilnvaras izdot ārkārtas dekrētus saskaņā ar “apdraudējuma stāvokļa” režīmu. Daudzi no šiem dekrētiem, šķiet, nav saistīti ar minēto ārkārtas situāciju, kas vājina juridisko noteiktību un traucē normālu uzņēmējdarbību.
- (27) Neraugoties uz augsto vispārējo nodarbinātības līmeni, dažas nelabvēlīgā situācijā esošas grupas, piemēram, cilvēki ar zemu izglītību, romi un personas ar invaliditāti, joprojām saskaras ar šķēršļiem, kas kavē piekļuvi prasmju pilnveides iespējām un ienākšanu darba tirgū. Tās pašas nelabvēlīgā situācijā esošas grupas mēdz būt arī ar vājām pamatprasmēm skolā, mēdz priekšlaicīgi pamest skolu, kļūst par bezdarbniekiem vai ekonomiski neaktīvām personām un reti iestājas augstākās izglītības iestādēs. Nevienlīdzība sakņojas izglītības sistēmas organizācijā, ko raksturo sociāli un ekonomiski nelabvēlīgā situācijā esošu skolēnu koncentrācija noteiktās skolās. Laikposmā no 2014. gada līdz 2022. gadam ievērojamas ES kohēzijas politikas līdzekļu summas tika piešķirtas, lai novērstu priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu un īstenotu aktīvus darba tirgus pasākumus. Lai gan mazkvalificētu darbinieku un romu nodarbinātības līmenis šajā periodā ievērojami palielinājās, tas joprojām ir daudz zemāks nekā vispārējais nodarbinātības līmenis. Personu ar invaliditāti nodarbinātības līmeņa atšķirības joprojām ir krietni virs ES vidējā rādītāja. Vairākas nozares saskaras ar prasmju trūkumu, tāpēc Ungārijai ir grūti pārorientēt savu ekonomiku uz augstas pievienotās vērtības izaugsmes modeli. Terciārās izglītības absolventu īpatsvars ir viens no zemākajiem ES, un tas rada grūtības apmierināt augošo pieprasījumu pēc augsti kvalificēta darbaspēka. Bezdarbnieka pabalstu īsais ilgums apgrūtina cilvēku dalību pārkvalifikācijā un prasmju pilnveidē un apgrūtina iespējas atrast atbilstošākas

darbvietas, kas varētu uzlabot ražīgumu un konkurētspēju. Lai gan pēdējos gados ir ievērojami palielinājies ārvalstu darba ņēmēju skaits, tas, iespējams, pilnībā neapmierina to nozaru vajadzības, kuras saskaras ar prasmju un darbaspēka trūkumu.

- (28) Pēdējos desmit gados nabadzības rādītāji ir ievērojami uzlabojušies atbilstoši nodarbinātības līmeņa pieaugumam. Tomēr smagas materiālās un sociālās nenodrošinātības rādītājs joprojām ir viens no augstākajiem ES un ir pasliktinājies bērnu un romu vidū un attālos reģionos. Lai gan sociālo pārvedumu ietekme uz nabadzības samazināšanos joprojām ir salīdzināma ar citām ES dalībvalstīm, tā pēdējos gados ir samazinājusies. Neraugoties uz augstas inflācijas ekonomisko vidi, daži sociālie pabalsti, piemēram, minimālie ienākumi, ģimenes pabalsti un ģimenes nodokļu atvieglojumi, nomināli nav mainījušies. Minimālie ienākumi un bezdarbnieka pabalsti ir vieni no nepietiekamākajiem Eiropas Savienībā. Kopējais nodokļu slogs zemu atalgotiem darba ņēmējiem un paļaušanās uz pievienotās vērtības nodokli ir augsta, un tas nesamērīgi apgrūtina grupas ar zemiem ienākumiem attiecībā uz neprogresīvo vienotas likmes iedzīvotāju ienākuma nodokli. To cilvēku īpatsvars, kuri vairāk nekā 40 % no saviem māsaimniecības ienākumiem tērē mājokļa izmaksām, ir palielinājies arī inflācijas, enerģijas un mājokļu cenu kāpuma un mērķtiecīgu atbalsta pasākumu trūkuma dēļ. Minēto problēmu risināšana arī palīdzētu atbalstīt augšupēju sociālo konvergenci saskaņā ar Komisijas dienestu par valsti izstrādāto otrā posma analīzi, kuras pamatā ir sociālās konverģences sistēmas²⁵ iezīmes.
- (29) Neraugoties uz dažiem uzlabojumiem, sociālais dialogs joprojām ir vājš un sadrumstalots. Trīspusējam forumam privātajā sektorā, kurā ietilpst valdība, arodbiedrības un darba devēju apvienības, ir ierobežotas iespējas ietekmēt vai mainīt valdības plānus. Ierobežots sociālais dialogs nostāda darbiniekus nelabvēlīgā situācijā, tostarp attiecībā uz darba samaksas noteikšanas sarunām, jo īpaši publiskajā sektorā. Atsevišķa nodarbinātības statusa noteikšana konkrētām publiskā sektora darbinieku grupām ir vājinājusi viņu spēju aizstāvēt savas kolektīvās intereses. Dažos gadījumos tas ir novedis pie tā, ka darba koplīgumi vairs nav spēkā un par tiem ir jāvienojas no jauna. Tādi pasākumi kā skolotāju tiesību streikot ierobežošana vai darba koplīguma slēgšanas sarunu atcelšana veselības aprūpes nozarē ir pakāpeniski samazinājuši darba ņēmēju tiesības. Jaunie tiesību akti par arodbiedrību dalības maksas iekasēšanu publiskajā sektorā varētu vēl vairāk mazināt arodbiedrību pārstāvību. Attiecīgajos forumos publiskajā sektorā 2023. gadā notika tikai viena sanāksme.
- (30) Ungārija joprojām lielā mērā paļaujas uz fosilo kurināmo, un tās centieni palielināt enerģētisko drošību, pārvarot atkarību no Krievijas, ir gausi. Ungārijas atjaunīgo energoresursu īpatsvars 2023. gadā bija 25,7 %, kas ir par 18 procentpunktiem zemāks par ES vidējo rādītāju. Krievijas jēlnaftas un gāzes importa īpatsvars 2021. un 2023. gadā bija attiecīgi 64 % un 75 %. Nafta un gāze veido divas trešdaļas no tās enerģijas patēriņa. Ungārijā ir viens no augstākajiem rādītājiem ES attiecībā uz fosilā kurināmā subsīdiju īpatsvaru attiecībā pret IKP, ņemot vērā subsidētās enerģijas cenas māsaimniecībām.
- (31) Ņemot vērā Komisijas sagatavoto padziļināto pārskatu un tās secinājumu par nelīdzsvarotības pastāvēšanu, ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 1., 3. un 4. ieteikumā. 1. un 4. ieteikumā minētā politika palīdzēs novērst nelīdzsvarotību, kas saistīta ar ārējā un valdības finansējuma

²⁵ SWD(2024)132.

vajadzībām un cenu spiedienu. 3. ieteikumā minētā politika palīdzēs novērst nelīdzsvarotību, kas saistīta ar cenu spiedienu,

AR ŠO IESAKA Ungārijai 2024. un 2025. gadā rīkoties šādi.

1. Laikus iesniegt vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu. Saskaņā ar reformētā Stabilitātes un izaugsmes pakta prasībām ierobežot neto izdevumu²⁶ pieaugumu 2025. gadā tiktāl, ka tas atbilst vispārējās valdības parāda ticamai lejupejošai trajektorijai vidējā termiņā, un samazināt vispārējās valdības budžeta deficītu, lai tuvotos Līgumā noteiktajai atsauces vērtībai, kas ir 3 % no IKP. Līdz 2024./2025. gada apkures sezonai izbeigt enerģētikas ārkārtas atbalsta pasākumus. Lai nodrošinātu fiskālās un ārējās pozīcijas ilgtspēju, efektīvi koordinēt un skaidri norobežot makroekonomikas politiku. Pakāpeniski atcelt atlikušos cenu un procentu likmju griestus, lai mazinātu kropļojošu ietekmi un veicinātu monetārās politikas raitu transmisiju. Atbalsta pasākumus mājokļu nozarē vērst uz mājāsaimniecībām ar zemiem ienākumiem. Stiprināt vidēja termiņa budžeta struktūru, pielāgot gada budžetu sagatavošanu budžeta gadam un ierobežot rīcības brīvību gada budžetu īstenošanā.
2. Ņemot vērā ietilgušo kavēšanos, ievērojami paātrināt kohēzijas politikas programmu un atveseļošanas un noturības plāna, tostarp *REPowerEU* nodaļas, īstenošanu, nodrošinot reformu un investīciju pabeigšanu līdz 2026. gada augustam, ātri īstenojot nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu ES finanšu interešu aizsardzību, un atrisinot neatrisinātos jautājumus par veicinošiem nosacījumiem. Kohēzijas politikas programmu vidusposma pārskatīšanas kontekstā arī turpmāk koncentrēties uz saskaņotajām prioritātēm, īstenojot pasākumus, lai efektīvāk risinātu nabadzības problēmu, uzmanību pievēršot enerģētiskajai nabadzībai un vismazāk attīstītajiem rajoniem un pašvaldībām, un lai uzlabotu viedās specializācijas stratēģiju, vienlaikus ņemot vērā Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformas dotās iespējas uzlabot konkurētspēju.
3. Sistemātiski piemērojot konkurences pārbaudi komercdarījumiem un samazinot ārkārtas pasākumu izmantošanu līdz noteikti nepieciešamajam līmenim saskaņā ar vienotā tirgus un tiesiskuma principiem, uzlabot tiesisko regulējumu un konkurenci produktu tirgu un pakalpojumu sniegšanas jomā, izvairoties no patvaļīgas administratīvas iejaukšanās un īpaši pielāgotu tiesību aktu selektīvas izmantošanas, kas sniedz nepamatotas priekšrocības konkrētiem uzņēmumiem vai nostāda tos neizdevīgā stāvoklī. Uzlabot sociālās aizsardzības sistēmas, tostarp bezdarbnieka pabalstu, atbilstību. Uzlabot iegūtās izglītības līmeni, kā arī piekļuvi efektīviem aktīva darba tirgus pasākumiem, jo īpaši prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas visneizdevīgākajā stāvoklī esošām grupām, un nodrošināt efektīvu sociālo dialogu.

²⁶ Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 2. panta 2. punktu “neto izdevumi” ir visi valdības izdevumi, atskaitot procentu izdevumus, diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem, valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

4. Samazināt vispārējo atkarību no fosilā kurināmā, straujāk dažādot gāzes piegādes, lai tās nenāktu no Krievijas, un veikt pasākumus, lai pakāpeniski izbeigtu fosilā kurināmā subsīdijas.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*